THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., Ltd.

251 - 253 Queen Street West — Telephone Adelaide 3000

Subscription Rates — $5.00 Per Year

Single Copy — 2 Cents

Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ontario January 22nd, 1913.

אונזער אינערליכע רעקאנסטרוקציע

די ווערטער: רעקאנסטרוקציע, אויפבויען, איבערבויען, אויפלעבען, א. ז. וו. זענען אין דער לעצטער פעריאָדע תמיד זיך געענדיגט זעהר פיעל געבריכט געוואָרען, אין אלע לענדער וואָס זענען באריהרט געוואָרען פון דער מלחמה.

צום מערסטען ווערט פארשטאנען אז דיעזע אלע ווערטער באציהען זיך אויף דעם איבערבוי וואָס דארף געמאכט ווערען אין די אינדוסטריעלע, קאָמערציעלע און בכלל "פיזישע" ענינים פון די לענדער. זאגאר אין דער ענגלישער אימפעריע וואו דער פראָצעס פון "איבערבויען" האָט אנגענומען א מעהר טיעפערען אינהאלט — וואָרום א חוץ די פערמאָהנטע-רעקאָנסטרוקציעס, ווערט איצט זעהר פיעל גערעדט פון באשאפען א נייעם סטאטוס אין די באציהונגען צווישען דער צענטראלער ענגלישער רעגירונג מיט אירע מעבר-לים קאָלאָניעס, דאָך קאָן דאָס אבער אלץ אנגערופען ווערען אזא טון איבערבוי וואָס האָט בלויז צו טון מיט די אויסערליכע פארמען, און ניט מיט די אינערליכע און פסיכאָלאָגישע בלוקען פון די מענשען פון יענע אלע נאציאָנען.

איך ביי אונז, אין די אידישע ספערען רעדט מען פון א רעקאָנסטרוקציע: איבערפעלעכליך געגומען, זענען א סך מענשען אונטער'ן איינדרוק אז מיט דעם באטייט מען די רעקאָנסטרוקציע וואָס דארף געשאפען ווערען אין ארץ ישראל. מען זאמעלט געלט איף איבערבויונג. מען מאכט פארשיעדענע הכנות אלץ פאר דעם צוזעק פון ארבויען.

אבער, איב אנדערע פעלקער נויטיגען זיך אפשר טאקע ניט אין קיין טיעפערען, מעהר ראדיקאלען ענדערען אין זייערע לעבענס איפנאכען זענען מיר אידען, פינקט ווי מיר זענען פון שטענדיג געווען אין דיעזער הינזיכט א גרויסע איסנאהמע: ניט נאר נויטיגען מיר זיך אין אן איסערליכער ענדערונג נאר מיר מוזען איך אנפיהרען א ביז-צום-גרונט-הארכגענומענע אינערליכע ענדערונג אין אלע אינזערע ענינים.

יעהר א גוטען ביישפיעל באוויזט ווי שטארק עס איז נויטיג אט דיעזע ראדיקאלע אינערליכע ענדערונג, די צווייטע סעסיע פונ'ם אמעריקאנער אידישען קאָנגרעס וואָס ווערט איצט אָפגעהאלטען אין פילאדעלפיא.

בשעת דיעזע שורות ווערען געשריבען קומען באריכטען דאָס מען האָט אויף א געוועריכען אופן מקבר געווען דעם אלטען קאָנגרעס אין פון דיזעלבע מענשען געגרינדעט א נייעם קאָנגרעס. דיזעלבע מענשען וואָס האָבען זענטאָן אזוי ביטער באקעמפט אז דער אלטער קאָנגרעס זאָל אָנגענומען א רעזאָלוציע צו ווערען א פערמאנענטע קערפערשאפט ווערען איצט אלץ ווערען די גרינדער און טוער פון א שטענדיגען אידישען קאָנגרעס. נאטירליך איז איצט, גלייך ביי דער געבורט פון דיעזען באשעפעניש נאָך שווער צו זאגען וואָס עס וועט זיין דער רעזולטאט; צו וועט דאָס נייע באשעפעניש האָבען לאנגע יאָהרען.

אורטיילענדיג אבער פון די פאסירונגען וואָס זענען פארגעקומען איף די וויצונגען פון דעם אלטען קאָנגרעס קאָן מען אויף קיינעם ניט האָבען קיין תרעומת זען א שטיקעל פסק ווערט אויסגעדריקט.

צוליעב דער האנדלונג פון א מיזעראבלען נפש האָט די ארבייטער דעלעגאציע געמוזט פארלאזען די קאָנגרעס זיצונג. דערזעלבער האָט שפעטער ערקלערהרט אז דאָס איז געווען ניט מעהר ווי א "צופאל".

מען קאָן אויף קיינעם ניט האָבען קיין פאראיכטל. ווען ער וויל ניט גלויבען אז דוקא איז דער "צופאל" אויסגעקומען אויף בדוק צוקערמאנס נאמען.

אין אויב דאָס דאוינג שטוצינג שטיק נבלה איז געטון געווארען פון אזא נפש וועמענס נאמען עס איז א חלול השם צו דערמאָהנען מיט אידישע פארשטעהער, האָט אבער אונזער אמת גאָבעלער און וויכטיגסטער אידישען פארשטעהער פון אמעריקאנער אידענטום מה. לואיס מארשאל — גלייך פארלאזען דעם קאָנגרעס זאָל וועגן עס איז געעפענט געווארען די זיצונג פון דער נייער קאָנגרעס קערפערשאפט וואָס באצווקט ניט מעהר ווי באשאפען אן איינהייטליכע אידישע אינסטיטוציע וואָס זאָל זיין די איינציגע דעה זאגערין איבער אידישע ענינים.

אמת, דיעזע קערפערשאפט, ווערט געפארערט, זאָל זיין א דעמאָקראטישע אינסטיטוציע, וואו אלע שיכטען פונ'ם אידישען פאָלק זאָלען זיין פארטרעטען און זאָלען האָבען א מעגליכקייט א דעה צו זאגען אין די פיהרונגען פון די אידישע ענינים.

צנועהענדיג אזעלכע פארזואלונגען אין די אידישע ענינים, אין דער צייט ווען פון לאנדען קומט א ידיעה וועגען פראָפעסאָר ווייצמאנ'ס אן ערקלערונג אז ארץ ישראל מוז געבויט ווערען פונ'ם גאנצען אידישען פאָלק; מוז מען קומען צום שלוס אז ווען מיר אידען רעדען פון א רעקאָנסטרוציע, מוז זי זיין הויפטזעכליך אין פאר אלעמען אן אינערליכע, א מאָראלישע, אין דאָן אפשר וועלען מיר קאָנען אָנפאנגען רעדען פון אויסברייטערען אינזער רעקאָנסטרוקציע אויף אנדערע געביטען.

אט דאָס טוט א פאָלקס רעגיערונג

ניט אכטענדיג וואָס פאר א פאָליטישע מיינונגען א מענש זאָל ניט האָבען מוז מען אבער צוגעבען אז די פארמער-אן-ארבייטער רעגיערונג פון אנטעריא שטרעבט צו זיין אן אמת'ע פאָלקס רעגיערונג. די ארזאַכען זיינען פשוט'ע. אירע מענשען אין דער רעגיערונג און אין פארלאמענט זענען פונ'ם פאָלק. דאָס ביסעל שלעכטס וואָס זי האָט נאָך צווישען זיך קומט פון די איבערגעבליבענע לאיערס.

דער נייעסטער באוויז וועגען אן אמת'ער פאָלקס פארוואלטונג האָבען די פארמער באוויזען מיט דעם אויסקלייבען אן עקספערטען קאָמיסיע צו באשטימען דעם פרייז איף מיך: יענעם מאכט אָהן וועלכען דאָס גאנצע פאָלק קאָן זיך ניט באגעהן. און אויך צו בארעכענען דעם פארמער וואָס דארף צושטעלען די מיך אין שטאָדט אריין. איב דיעזע טענדענץ וועט אויף ווייטער אָנהאלטען דאָן וועט אנטאריא ווייזען אן אמת'ן מוסטער פון א פאָלקס רעגיערונג.

די פוילישע מפלות

פון בן לוי.

די פוילישע מלחמה געגען סאָוועטען רוסלאנד "אום צו באפרייען אוקראַינע", ווי די פוילישע מיליטאריסטען האָבען געדיינקט, אז זיי האָבען איינגערעדט דעם עולם שיינט זיך צו ענדיגען מיט דעם וואָס מען האָט ערוואַרטעט — מיט א מפלה פאר די פוילישע מיליטאריסטען. איבעראל כאפען זיי קלעפ, דיפאָליאָקען, איבעראל ציהען זיי זיך צורוק, זיי אנטלויפען אפילו פון די פאזיציעס, וואו די סאָוועטען מחנות האָבען זיי נאָר ניט געדיינקט צו אטאקירען. פון ווייס רוסלאנד, באלד שוין פון ליטא.

קיינער ווייס ניט צו פוילען, דאָס הייסט די פוילישע רעגיערונג, איז געגאנגען אין דיעזער נאריישער און פארברעכערישער מלחמה אליין, אדער מען האָט זי געשיקט. ווען די פאָליאָקען וואָלטען ארויס די זעגער, וואָלטען זיך מסתמא געפינען אזעלכע גרויסע אין גרויבענע מענשען אין די עלאים לענדער, וועלכע וואָלטען ארויסגעקומען מיט דעם אמת, אז די פאָליאָקען האָבען אויסגעטיהלט א געוויסע אל - עלאים פראָראָם. וועלען זיי דאָס שיינט, אז זיי כאפען אז ענדליכע מפלה, ווי דאָס שיינט, אז זיי כאפען. וועט מען זיך אפווארפען פון זיי. אלע וועלען זיך אפווארפען, אזוי איז שוין פון אויבן. דער גורל פון פארדעטער, נאפאָלעאָן האָט אמאָל געזאגט, אז מען האָט ליעב דעם פארראָט. אבער מען האָט פייגט דעם פארדעטער.

אבער ניט דאָס איז דער עקר, דער עיקר איז וואָס, ווען עס האָט זיך געדאכט, ווען מען האָט שוין געגיטעט פון, אז די בלוט בעדער ווערען אויב ניט אין גאנצען אפגעשאפט ווערען, אז מען רעכט דעם עולם שיינט זיך צו ענדיגען מיט דעם וואָס מען האָט ערוואַרטעט — מיט א מפלה פאר די פוילישע מיליטאריסטען. איבעראל כאפען זיי קלעפ, דיפאָליאָקען, איבעראל ציהען זיי זיך צורוק, זיי אנטלויפען אפילו פון די פאזיציעס, וואו די סאָוועטען מחנות האָבען זיי נאָר ניט געדיינקט צו אטאקירען, פון ווייס רוסלאנד, באלד שוין פון ליטא.

קיינער ווייס ניט צו פוילען, דאָס הייסט די פוילישע רעגיערונג, איז געגאנגען אין דיעזער נאריישער און פארברעכערישער מלחמה אליין, אדער מען האָט זי געשיקט. ווען די פאָליאָקען וואָלטען ארויס די זעגער, וואָלטען זיך מסתמא געפינען אזעלכע גרויסע אין גרויבענע מענשען אין די עלאים לענדער, וועלכע וואָלטען ארויסגעקומען מיט דעם אמת, אז די עלאים לענדער, אין די פארברעכערישע מלחמה אין פון א געוויסע אל - עלאים פראָראָם. וועלען זיי כאפען אז ענדליכע מפלה, ווי דאָס שיינט, אז זיי כאפען. וועט מען זיך אפווארפען פון זיי. אלע וועלען זיך אפווארפען, אזוי איז שוין פון אויבן. דער גורל פון פארדעטער, נאפאָלעאָן האָט אמאָל געזאגט, אז מען האָט ליעב דעם פארראָט. אבער מען האָט פייגט דעם פארדעטער.

אבער ניט דאָס איז דער עקר, דער עיקר איז וואָס, ווען עס האָט זיך געדאכט, ווען מען האָט שוין געגיטעט פון, אז די בלוט בעדער ווערען אויב ניט אין גאנצען אפגעשאפט ווערען, אז מען רעכט דעם עולם שיינט זיך צו ענדיגען מיט דעם וואָס מען האָט ערוואַרטעט — מיט א מפלה פאר די פוילישע מיליטאריסטען. איבעראל כאפען זיי קלעפ, דיפאָליאָקען, איבעראל ציהען זיי זיך צורוק, זיי אנטלויפען אפילו פון די פאזיציעס, וואו די סאָוועטען מחנות האָבען זיי נאָר ניט געדיינקט צו אטאקירען, פון ווייס רוסלאנד, באלד שוין פון ליטא.